

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a. — Portulu nationale la poporulu nostru romanu. (Urmare din Nr. 10 si fine). — Academi'a romana. — Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia. — Diagnosele Cryptogameloru vasculare. — Procése verbale ale comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatura romana si cultur'a poporului romanu, luate in siedinti'a dela 9 Maiu si 1 Iunie n. 1888. — Program'a exameneloru dela scól'a de fete. — Bibliografia mai noua. — Premiu pentru celu mai frumosu costumulu nationalu romanescu din Transilvani'a. — Prospectu la Istori'a Transilvaniei pe 200 de ani. — Post'a Redactiunei.

Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a.

Sub acestu titlu ne cadiuse in màna o publicatiune de 128 pagine a Revistei „Tiar'a noua“ din Bucuresci dela 1887. Treidieci si cinci de discursuri pedagogice, esite nu din pén'a vre-unui pedagogu sau profesoru, a càrui vocatiune 'lu obliga firesce cá se'si védia din totu sufletulu si din totu cugetulu de implinirea datorie sale, ci esite din pén'a si din graiulu viu alu unui ministru de culte si de instructiune publica, càruia precum ni se pare, grija pentru cultur'a sciintifica si cu atátu mai virtosu pentru cea morala i s'a prefacutu in a dou'a natura.

Ilustrulu barbatu de statu D. A. Sturdz'a, descendentu din famili'a de Domnitori ai Moldovei, abia 'si terminase cu succesulu celu mai frumosu studiile sale superiori la un'a din universitatile cele mai renumite, pre càndu nou alesulu Domnu Alexandru Ioanu Cusa 'lu si numise in Ianuaru 1859 ministru alu culteloru si alu instructiunei publice pentru Moldov'a. Pentru atunci inse in miedfulu svércolirei politice din ambele tieri pàna la unirea definitiva si chiar dupa aceea càtiv'a ani, functiunea in ministeriu erá cu totul efemera, nestabila. In cursulu aniloru dn. D. A. Sturdz'a, a functionatu dupa impregiurari si in alte resorturi, càndu cá ministru de finantie càndu la externe si preste totu cu rezultate atátu mai frumóse pentru patri'a sa, cu càtu pre lângá curagiulu seu innascutu lucrá totdeún'a cu ministrulu presiedinte Ioanu Brateanu, in armoni'a pismita de multi. Se pare inse cá din tóte resorturile si inaltele functiuni de statu, alu instructiunei publice este acela, pe care d-lu Sturdz'a 'lu cultivase totdeún'a cu cea mai mare predilectiune.

Noi la timpulu seu amu datu ocaziune si lectoriloru nostri de a cunósce proiectele de lege, prin a càroru votare din partea camereloru d-nulu Sturdz'a erá prea convinsu cá se voru introduce reformele cele mai salu-

tarie in toti ramii instructiunii publice din statulu Romaniei. Intre alte impregiurari te-ai fi pututu remasi, cá acelea proiecte, modificate numai in unele parti voru fi votate fàra lupte mai serióse. Ministrulu inse dedese cu màn'a si in cuibu de vespi, taiase si in carne viia pe acolo, pre unde lenea si egoismulu ținea progresulu in locu, sau incai 'lu falsificase si demoralisase asia, in càtu elu se prefacuse in regresu, care ducea pe clin'a perirei. Este prea adevèratu, cá d-lu Sturdz'a in afaceri scolastice nu scie de nici-o gluma, este severu cá ori-ce comandantu dela regimente de linia; se insiela inse reu ori-cine crede, cá scólele si preste totu instructiunea publica si educatiunea in adevèru morala voru face la natiunea romana progresse reali, si sigure fàra legi severe si fàra inspectiune cu o suta de ochi*).

Proiectele d-lui Sturdz'a au intimpinatu resistentia inversiunata, ele inse totu au folositu fórte multu, cá au demascatu lenea, au deschisu ochii la multe mií de familii, s'au si mai datu ocaziune de a curatí din stupu unu numeru óre-care de tràntori; éra acuma, dupace d-nulu Sturdz'a nu mai e ministru, ómenii inceptu se'si revóce in memoria doctrinele densului si se medietie cu atátu mai seriusu asupr'a loru, cu càtu anume parintiloru li se presenta mai fiorosu abissulu càtra care a plecatu o parte a societatii moderne si care duce pe poltroni desfrenati la mií de sinucideri, pe alti fantasti la duelluri, adeca la omoruri regulamentate, pe mai multi in casele de nebuni; cu multe mií se implu temnitie, galere si saline, in càtu nici nu'i mai incapu nicairi; o parte mare din ei ruinati cu totul prin desfrenari infame, ajungu in spitale si de acolo in morminte.

Cu ocaziunea unei solemnitati din 1885 d-nulu Sturdz'a disese: „Se nu uitamu, cá tari'a regatului romanu stà in unirea tuturor cetatieniloru lui intr'unu

*) Vedi „Transilvani'a“ din anulu 1886 Nrii. 11, 12, 13, 14, 17—18, 19, 20, lectura de adevèrata valóre pentru cultur'a nationala dreptu intielésa.

singuru gându si într'o singura cugetare; aceea de a'lu consolidá si de 'lu intári prin respectulu ce lume acivilisata va avea de cultur'a nóstra morala si intelectuala (Mon. ofic. din 1885 pag. 2451).

Acelu adeveru ar trebui se si'lu insemne prea bine nu numai locuitorii Romaniei, ci si noi toti, fia-care pentru patri'a sa. In véculu acesta póte se fia cinev'a mare vitézu si duelantu, bunu calaretiu si venatoriu, daca inse este ignorantu si reu crescutu, adeca barbaru, lumea cea in adeveru civilisata nu'lu crestédia intru nimicu, sau flu tractédia celu multu cá pre unu fanfaronu.

Tóte cele 35 de discursuri ale d-lui Sturdz'a din anii activitatii sale cá ministru alu instructiunei publice au simbure si meduva sanetósa. Fiindu aci examenele dela finea anului scolasticu, se vedemu care este opiniunea d-lui Sturdz'a despre premiile scolastice, care inca totu se mai impartu la multe institute, daca nu si de cátra auctoritatile respective, in fórté multe casuri de cátra parinti si consàngeni. Deci éta ce aflamu disu asupr'a acestei cestiuni de d-lu Sturdz'a asia dupa cum aflamu in susu citat'a colectiune. Red. „Trans“.

Dela 2 Februarie 1885 de cându d-lu D. A. Sturdz'a a trecut la ministerulu scóleloru si alu bisericei, a ținutu o suma de cuvéntari cu ocasiunea impartirei de premii la deosebite scóle din tiara, a sfontirei de biserici, a inaurareii de localuri de scóle, ori de drumuri de feru, cuvéntari in care D-sa a preseratu necontentu cele mai de capitenie principii ale pedagogiei, din respândirea căror'a pare se'si fi facutu o datorie sfanta. Acésta este cauza cá adunându aici la unu locu mai multe cuvéntari ce nu suntu tóte scolare, le-amu numitu totusi pedagogice.

„La numirea acésta, precumu si la republicarea discursuriloru acestor'a bisericesci si de scóle ne-a îndemnatu mai alesu faptulu, cá d-lu Sturdz'a este celu dintâiu, care dela inaltimea positiunei sale a ágitatu statornicu in tiara, multu parasit'a cestiune a educatiei morale si nationale. In fia-care din cuvéntarile ce vomu aduce mai la vale se oglindesce indemnulu la indeplinirea datoriei, respectarea muncei oneste, iubirea ordinei, ținerea disciplinei, sfatuirea la iubirea adeverului, a cărtiei, a punctualitatiei, iubirea de tiara, si alte atâtea daruri ce alcatuescu virtutile omului de omenie, si a cetatiénului in inim'a căruia e neclintitu sentimentulu onórei si dragostea calda a patriei.

Eata acele vorbiri:

Red. Tiara n.

In diu'a de 29 Iunie 1885, cu ocasi'a distribuirei premiiloru la elevii scóleloru secundare si primare din Bucuresci, in sal'a Senatului, d-lu D. A. Sturdz'a raspunde la discursulu d-lui Delegatu S'iaicariu, membru alu consiliului permanentu alu instructiei, urmatórele:

„Domnule delegatu*).

In fia-care anu o serbare comuna intrunesce pe copii si pe parinti, pe scolari si pe invetiatori, pe corpu profesoriloru si pe guvernulu.

*) Vedi „Monit. Ofic.“ Nr. 71, din 2 Iulie 1885.

Acésta serbare nu este o festivitate esterióra, o representatiune teatrala, unde dâmu alimentu vanitatiei omenesci, atátu de periculósa mai alesu pentru tinerime, fiindu-cá ea e mama a doua vicii: a neadeverului si a invidiei.

Distributiunea premiiloru din contra are unu altu scopu: acela de a aratá in modu pipaitu si celoru ce suntu in scóla si celoru cari nu apartinu ei, unitatea in-tregului invetiamentu in ideea comuna care'lu strabate.

Ea este legamentulu dintre scóla si parinti, carii vedu cum copiii loru in esamene se intárescu in fia-care anu mai multu, in a espune in modu cuviinciosu, dinaintea unui publicu mai numerosu, cu sigurantia si modestie, ceea-ce in adeveru sciú.

Premiile ce se dau scolariloru la acésta ocasiune nu suntu semne de recunoscintia, pentru-cá ei au invetiatu si s'au purtatu bine in cursulu anului. Silinti'a la invetiatura, obiceiulu unei purtari bune suntu datorii naturale ale copiiloru. Pentru-cá ei le indeplinescu, nu li se datoresce nimicu nici de parinti, nici de profesorii loru, nici de Statu. Premiile ce au sè se imparta astadi nu suntu alt'a decâtu semne de iubire ale scólei către elevi, semne cari se aduca aminte tuturoru, si celoru ce le primescu si celoru ce le dau, cá numai prin scóla ne putemu prepará pentru menirea nóstra cá ómeni si cá cetatieni.

Aceste premii trebuie se amintésca totdeun'a scolariloru, profesoriloru si parintiloru adagiulu strabuniloru nostrii *non scholae sed vitae discimus* — invetiambu nu pentru a fi laudati, ci pentru a deveni ómeni cátu se póte mai perfecti si cátu se póte mai apti a traí si a lucrá bine in lume.

De aceea si cu totii trebuie se consideramu scól'a cá unu templu sacru, de care nimicu reu se nu se atinga si in care copiii nostri, din fraged'a loru vërsta si până in anii maturitatiei, se nu vada, se nu invetie, decâtu ceea-ce e bunu si de folosu sufletului si trupului.

Inchipuirea cá in scóla trebuie sè se invetie, cum dicemu obiceiuitu, numai carte, este eronata, căci: cartea multa neasiediata pe fundamentu moralu nu are valóre.

Pe lângá invetiatura si prin invetiatura scól'a este totodata locul unde ne exercitamu si ne intarimu in virtuti, pentru-cá se nu ne mai lasamu de densele cându intramu in viatia cu tóte valurile ei protivnice si ade-menitóre.

Nimicu de ceea-ce se petrece in scóla nu trebuie deci se ne fia indiferentu. Celu mai micu lucru are importanti'a sa. Fia-care din noi scimu, cum o deprindere rea din copilarie, urmarita in junetie, trage dupa sine consecintie si rezultate deplorabile si daunatóre vietiei particulare cá si celei publice.

Credu cá din acestu punctu de vedere e bine pentru toti, cá intr'unu momentu atátu de solemn se ne reamintimu trei cerintie absolute ce suntemu in dreptu a face scólei, si fâra de care o cultura adeverata e imposibila si unu invetiamentu seriosu nu póte sè se in-temeiedie.

Ordo est anima rerum, diceau Romanii. Acésta sentintia ar' putea se fia inscrista pe fia-care edificiu scolariu. Ordinea e întâi'a cerintia ce se adreséza profesoriloru cá si scolariiloru, întâiulu esercitiu spre practicarea virtutiei.

Fára de ordine se perde unu timpu preciosu, care nu se mai întórce inapoi. In anii scólei acésta e de o insemnatate capitala, càci atunci omulu se gasesce într'o desvoltare continua física, intelectuala si morala, in care sariturile si omisiunile producu lacune, ce nu se mai potu umplea nici-odata.

Ordinea inse trebuie se mérga dela lucrurile materiale cele mai mici până la cerintiele morale cele mai inalte. Din ordine nasce obiceiulu celoru bune. Ea este o picatura de plóie, care róde piatra cea mai tare. Prin obiceiulu ordinei damu eleviloru nóstri putintia cá cu incetulu se isbutésca a se stapaní pe sine, cá trupulu sè se supuna spiritului, poftele cerintieloru si legiloru morale.

Ordinea incepe cu trupulu. Curatieni'a trupului si a vestminteloru inlaturéda multe infirmitati si debilitati, cari aducu o pedica reala pentru a propasi invetiamentulu.

Intrarea si esirea punctuale a tutuloru in si din clasa ne invatia a nu repune mâne ceea ce trebuie facutu astadi, a face cá tóte actiunile nóstre se fia totdeún'a depline, ér' nu ciuntite, a ne respectá mutualminte órele de munca. Unu scolariu neregulatu perturbéza pe toti cei-lalti, càci distrage atentiunea loru dela datorie.

Ear atentiunea prin care esercitamu puterea vointiei nóstre nu produce numai unu efectu asupra invetiamentului, ci este si unu esercitiu salutaru pentru intarirea caracterului.

Cându ordinea intra in obiceiurile de tóte dilele, ascultarea datorita regulamenteloru scolare si profesorului devine usióra, càci scolarulu simte cá ea este o necesitate absoluta pentru dènsulu însusi. Ear unde domnesce ordinea, domnesce si activitatea cu tendinti'a ei spre cele bune. Unde esista acésta activitate, de acolo de siguru a fugitu lenea cu tóte deprinderile ei cele rele, cu tóte consecintiele ei vatamatóre caracterului omenescu.

Cu unu cuvèntu ordinea este alf'a si omeg'a a unei scoli, care trebuie se dea róde bune, se formédie generatiuni patrunse de ideea binelui, ótielite in virtute. Si numai asemenea generatiuni suntu in stare a lucrá cu sporu si cu priintia pentru patrie.

A infránge ordinea scolara e dar unu mare pecatu, atâtu pentru elevi, câtu si pentru profesori. Invetiatorii mai alesu trebuie aci, cá si in modulu loru de a traí, se cugete cá ei trebuie se fia dinaintea eleviloru esemplulu viu a totu ce este bunu, càci atunci si disciplin'a scolara se rédiema pe unica ei basa solida, pe respectu si pe iubire. Nici odata ei nu potu face prea multu in acésta privintia.

Parintii si profesorii trebuie se evite in modu absolutu ori-ce preteste prin cari s'ar produce o nerespectare a ordinei scolare. Asemenea preteste sgudue educatiunea si autoritatea scólei in bazele ei cele mai

intime, càci clatina a dóua cerintia capitala ce se adreséda scólei, cultulu adevèrului.

Amu nevoie se espunu dinaintea D-vóstra de ce iubirea adevèrului si faptuirea lui suntu nedespartite de scóla? La ce tinde tóta stiinti'a omenésca, de nu la cautarea si aflarea adevèrului? Daca acésta nu devine o deprindere, o a doua natura, cumu vomu putea pasí in investigatiunile nóstre cu sigurantia; càci obiceiulu minciunei usioru se transpórta pe totu câmpulu activitatiei omenesci si ajunge a domina astfelu pe omu, in câtu elu singuru credé cá minciun'a e adevèrulu.

Ací mai multu decâtu ori unde se póte pipái legatur'a intima care esista intre invetiatura si purtarea morala. Unde esista minciun'a se introduce unu elementu eronatu in calcule si investigatiuni, spiritulu devine sucitu si elu cauta solutiuni nenaturale, nelogice, fiind-cá din capulu locului este abatutu dela adevèru, dela realitate.

Si in acésta sfera de actiune nu trebuie se nesocotimu nimicu. Celu mai micu neadeveru 'si are urmari necalculabile. Adevèrulu eternu 'si resbuna cumplitu in contr'a omului care 'i întórce spatele, fia chiar in gluma.

Unu copilu din lene nu vine la scóla; mai bine este se'si spue gresiala decâtu se gasésca unu pretestu pe care consciinti'a lui proprie 'lu condâamna. Dar daca acésta este reu pentru copilu, cu atâtu mai reu este cându parintii loru s'ar incercá a acoperi pe copii cu asemenea preteste mincinóse. Ce se spunu despre profesorii carii ar' iscodí motive pentru a se putea absentá dela scóla, carii s'ar face cá credu cá au dreptulu la absente si carii pentru a se imprejmuí si mai tare dupa a loru parere, ar' càuta a face pe elevi se créda, cá si ei au dreptulu de a se absentá? Minciun'a este unita aci cu desordinea.

Resultatele inse sunt fatale, càci din diu'a in care aceste dóua vicii se stabilescu in scóla, putemu dice cá scól'a nu mai esista. Profesorulu care nu vine regulatu la scóla, care perde óre de prelegeri, mai inainte de tóte 'si perde prestigiulu, dar elu face totdeotata pe scolariu se créda cá órele cari 'i remànu suntu suficiente pentru a'i espune tóta materi'a ce este a se predá, prin urmare cá munc'a si silinti'a potu da pasulu fàra nici unu pericolu placerei sau lenei, care imediatu facu eruptiune cu totu cortegiulu loru de rele obiceiuri. Dar cându profesorulu ar merge si mai departe a face din absentie regul'a vietiei lui, sau cându obiceiulu odata luat u s'ar impinge inca mai departe?

A fugi de adevèru si a se deda minciunei este iarasi unu mare pecatu in contr'a scólei si trebuie cá acolo unde elu ar fi inradacinatu se fia desradacinatu.

A trei'a cerintia ce suntemu in dreptu a face scólei este, cá ea se cultive si se intarésca in scolari simtiementulu datoriei cá omu si cá cetatiénu. Respectulu ordinei si alu adevèrului usioru conduce la acestu tielu.

Ori in ce tiara amu traí, ori-càrui poporu amu apartínea, in ori-care cercu alu activitatiei omenesci ne-amu aflá, dator'a e nedespartita de noi, ea ne incunghióra cu niste cercuri numeróse, cari se atingu între dènselu formându o mare tarie. Unde inse indeplinirea

datoriei p^ote mai usioru a se invetia si practica dec^{at}u in sc^ola? De timpuriu si pe nesimtite datori'a devine placerea cea mai mare, c^{ac}i in indeplinirea ei g^{as}imu pacea si linistea suflet^{es}ca.

Datori'a face c^{ac} sc^ol'a se devie centrulu activitatiei profesoriloru si a scolariloru.

Puncturile unghiulare ale edificiului scolaru suntu deci ordinea, adeverulu si datoria. Cugetati fia-care din D-v^ostra la consecintiele virtutiloru acestor'a, precum si la consecintiele viciiloru ce le sunt opuse.

Generatiunile conduse de simtiementulu profundu alu ordinei, alu adeverului si alu datoriei vor fi tari, energice, nu numai pline de dorinti'a binelui, ci av^{en}du certitudinea de alu face. Munc'a loru e cu sporu, c^{ac}i ea se desv^olta cu o sigurantia matematica.

Adeverulu e unulu si ordinea intaresce pasii facuti in simtiementulu si cunoscinti'a adeverului. Minciun'a trage dupa sine diversitatea, desordinea siovaesce c^{and}u intr'o parte c^{and}u in alta. Dar cine se soc^ote liberu de datorie, 'si-a perduto cararea in lume. Cine 'si ia de calauza minciun'a, desordinea si nesocotirea datoriloru sale nu p^ote merge de c^{at}u slabindu; *er'* o generatiune dedata loru e incapabila de fapte sanet^ose, fapte mari si gener^ose.

Mai alesu noi, poporu micu si intr'o positiune geografica grea, avemu nevoie de caractere otielite, in cunoscintia, in admiratiunea si in practicarea virtutiloru, pentru a nu slabⁱ nici dinaintea amenintiariloru, nici dinaintea ademeniriloru, pentru a pasⁱ cu sigurantia in desvoltarea n^ostra culturala.

F^{ar}a practic'a virtatiloru nu p^ote esist'a unu invatiementu seriosu, c^{ac}i tielulu acestuia este a aduce pe omu c^{at}u mai apr^op^e posibilu de perfectiunea dumnedie^{es}ca; *er'* ac^{est}'a f^{ar}a virtuti nu esista.

Acelor'a cari li se adres^{ed}ia in int^{ai}a linie datoria de a apuca ac^{es}ta cale suntu parintii si profesorii. Se cautamu se damu copiiloru nostri si in ac^{es}ta esemplulu celu bunu. Se fimu severi cu ei pentru a nu'i las^a se alunece pe poteci laturalnice; dar mai inainte de t^ote se fimu severi cu noi insine si se pastramu intiparitu in mintea n^ostra adagiulu amintitu:

Non scholae sed vitae discimus.

Elevi! Nu capatati premii pentru c^{ac} ati invetiatu, ci le capatati c^{ac} o imboldire c^{ac} ve veti pune t^ote silintiele de a deveni ^omeni buni, virtuosi si laboriosi, neabatuti dela calea adeverului si a datoriei.

Esemple vii avemu in Suveranii nostrii, c^{ac}i iubescu si protegu sc^ol'a si totu ce ^{ti}ne de ea. Traiasca dar Regele si Regin'a."

Portulu nationale la poporulu nostru romanu.

(Urmare din Nr. 10 si fine).

Care p^ote fi adeveratulu scopu la restaurarea portulu romanescu?

Nu cumv'a o simpla desiertatiune nationala, o rivalitate cu alte pop^ora, o maimutiarie?

Nici-decum. Scopulu propagandei in fav^orea portulu nationale este cu totulu altulu si acela multiplu.

Celu mai de frunte scopu ce urmarimu cu ac^{es}ta propaganda este inmultirea averei poporulu.

Fia-care pers^ona sanet^osa, prin urmare si fia-care poporu are date dela D-dieu c^{ate} d^oue capitaluri, sau vorbindu cu scriptur'a, doue talente, unulu in creeri, altulu in bratiale sale, *era* spre intrebuintiarea loru 'i este daruitu timpulu vietiei. T^ote se facu in timpu, pe care anglii 'lu identifica cu banii, cu averea materiala vediuta si pipaita, de aceea dicu ei, c^{ac} timpulu este banu si au t^ota dreptatea.

Este f^orte usioru pentru ori-care din noi c^{ac} se presupunemu, c^{ac} intr'unu poporu de diece mili^one de suflete se afla numai unu milionu de femei sanet^ose, maritate, cu prunci pu^{ci}ni sau f^{ar}a prunci, si fete mari nemaritate, care t^ote lucr^{an}du cu m^{an}ile ori si ce, producu pe di o val^ore numai de c^{ate} 10 cruceri (25 centesime), cu t^otele 10 mili^one de cruceri si adeca 100 de mⁱ florini sau 250 mⁱ de franci. Se mai presupunemu unu lucru *erasi* f^orte usioru de crediutu, c^{ac} si cum adeca acelu unu milionu de femei ar avea pentru sinesi numai c^{ate} o luna s'au 30 de zile libere preste anu, in care se p^ota face lucru in val^ore totu numai de c^{ate} 10 cr. pe di, c^{ast}igulu ar' fi de trei mili^one.

Unu altu calculu. Betr^{an}ii de astadi daca intrau odini^ora in casele locuitoriloru de stare mijlocie, cari cultivau pamentulu cu c^{ate} patru boi sau patru cai de hamu, vedeau c^{ate} o lad^oia de cele mari vapsite, plina cu valuri de p^{an}sa inalbita si cu albituri cusute, *era* de cumva se aflau si fete mari in familii, se vedeau si c^{ate} d^oue ladi de acelea, un'a destinata pentru fiic'a de maritatu cu parafernaliile sale. Alaturea unu patu incarcatu cu c^{ate} 6—8 perini si pilote inplute cu pene; asia numite madratie abia erau cunoscute ici-colea pe la orasie mai mari. In paturi se mai vedeau straie sau ti^ole de l^{an}a, lepedee (lince^ole, cersiafuri) de c^{an}epa. Pe culme sau cuieriu intiepenitu de alungulu unui parete vedeai, dupa datin'a locala, merindari, cov^ora, catrintie, fetie de mese, tieseturi pentru desagi si straitie, t^ote de l^{an}a. La ^omeni mai cu dare de m^{an}a care ^{ti}nu oi mai multe, aflai c^{ate} o lada plina de panura alba si n^{eg}ra, din care se croiau si se coseau sumane (tiundre, zeche), ci^oreci (imenei), manecare si peptare, *era* pe airea si glugi albe, largi, care la poporulu sat^{en}u ^{ti}nu locul mantaleloru dela cetati facute din panurarii straine.

T^ote p^{an}sariile si t^ote panurariile de ori-ce numiri le lucrau si g^{at}iau pentru fia-care familia exclusivu numai femeile romane, din t^ote acelea obiecte nimicu nu

se cumpără dela orasiu, nimicu. La familii numeroase si cu dare de mână, unde erau prunci la casa si mam'a impresurata de ei, nu ajungea la toate lucrurile casei, acolo se aflau femei mai lipsite, inse foarte laborioase, care pentru câte o simbria prea modesta era bune bucuröse că se o ajute la tiesute si cusute, că si la fermentatu de pâne si la fertu var'a pentru lucratori.

Ce valöre ati voi d-vöstra se dati acelei colectiuni de pânsarii si pânurarii tieseturi si cuseturi din casele acelorü tierani? Cu câtu credeti d-vöstre că le-ati putea cumpara pe toate dela câte o singura familia? Cercati cu 100 fl. v. a. sau 250 de franci; eu inse nu credu că vi le-ar da. Dara fia. Se punemu din 10 milioane că si statisticii 4 suflete la o familia facu 2¹/₂ milioane de familii. Se alegemu din toate acestea numai 1 milionu de familii cu dare de mână, averea loru in tieseturi absolutu necessarie casei 100×1,000000=100 de milioane florini val. austr.

Amu exageratu öre? Cercati că se provisionati cu tota imbracamea, cu hainele de patu si cu toate celelalte pânsarii pe unu milionu de familii, cumparându-le cu bani numerati dela bolte si dela fabrice. Se cumparati inse marfa trainica, nici stambaria (bumbacaria arsa sau putreda), era panurele de lâna se fia celu puçinu asia de trainice, precum suntu postavurile cu care 'si imbraca Maiestatea Sa imperatulu si regele nostru pe ostasii armatei sale.

Este sciutu si cunoscutu, că pâna mai decurându toate comunele rurale, chiar si cele orasiene mai mici avéu in hotaru mai apröpe de comuna cânepisti, unde fia-care parinte de familia semená in câte o bucata de locu cânepa veratica si tomnatica pentru famili'a sa, era apoi treb'a si dator'i'a femeiloru de a o smulge, topi, usca, melitia, peptena, hecela, periaa, törce, tortulu a'lu opari, a'lu navadi, a'lu tiese, pans'a a o inalbi, a o croi si cose dupa calitatile ei pentru scopurile casei, a si pune in reserva; din prisosu a si vinde.

Multi economi fruntasi, ear mai alesu dintre parochii cei mai activi semenau si inu, pe care preotesele 'lu sciau tractá cu multa istetime si produceau pânsa foarte frumoasa, prin urmare si scumpa. Amu cunoscutu preotese cu câte trei si patru fiice, pentru care nu se cumpará nimicu dela orasiu; ele nu purtau catrintie, ci rochii, toate inse tiesute, croite si cusute de mânisiörele loru, dupa-ce totu ele se pricepéu foarte bine si la vap-sirea tortului in câte 5—6 colori de acelea, despre care dissertase onor. domnu parochu si profesoru S. Fl. Marianu din Bucovin'a cu ocasiunea alegerii sale de membru alu academiei romane.

La multime de comune, pe unde s'au facutu si se mai facu mereu commassatiuni si segregatiuni, configuratiunile geometrice s'au schimbatu foarte tare; gradine, cânepiste, curechiste s. a. au trecutü din proprietatea unor'a in a altor'a; adesea partile hotarului mai apropiate de comuna au trecutü prin favörea esceptionala in proprietatea fostiloru domni feudali, era hotarulu ce vine inpartitu la locuitorii comunei, este celu mai departatu. Hotarale au mai suferitu si suferu schimbari pe fia-care

di inca si prin vëndiari si cumparari de veci cu dreptu de mostenire, de bunavoia sau de sila la toba, de cându legea vechia nevoiesia de „Aviticitate“, s'a desfiintiatu si acumu are dreptu ori-si cine, nobilu nenobilu, se cumpere pamentu si se'lu aiba drépta proprietatea a sa, se'lu cultive fia-care ori-cum 'i convine lui, se'lu si ingradésca daca are mai multe jugere la unu locu. Din toate acestea prefaceri agrarie inse nicidecum nu are se urmedie, că de aci incolo agricultorii se nu mai samene cânepa si inu in pamenturile loru si sutele de mií de familii se fia condamnate a'si cumpará toate petecele si trentiele totu dela negutiatori si dela martiafoi de prin târguri, cu bani muiati in sudori crunte. Cânep'a si inulu mai au si alta valöre mare pentru sementi'a loru oleioasa, alu caroru oleiu próspetu pe lânga ce este foarte nutritoriu si mai sanetosu decâtu unsoarele de porcu, se mai folosescu si de către industriari si tehnici la productiunea diverselorü manufacturi si fabricate. Mai in scurtu, cultur'a de cânepa si de inu trebuie se fia considerata de către economii nostri că parte essentiala a economiei alaturea cu grâulu si cu papusioiulu, chiar si in casu cându cinev'a nu ar avea trebuintia că se'si inbrace famili'a, căci póte nu o va fi avédu. Cânep'a si inulu in starea loru nelucrata sunt o marfa foarte cautata si pretiuita in comerciulu Europei si alu Americiei. Angli'a de exemplu trage cânepa melitiata si hecelata de multe milioane din Russi'a nu numai pentru fabricele de pânsarii, ci si pentru cele de sföre si de funerii necesare mai virtosu la miile de corabii, care cutriera toate marile si toate riurile navigabili. Si că se avemu sub ochii nostri si exemple mici de pre la noi, cunos-cemu unu comerciantu in Brasiovu, care cumpara si vinde cânepa in Romani'a si la funarii sasi din locu in valöre de 50,000 pâna la o suta de mií preste anu. In orasielulu Codlea (Zeiden) cu vre-o 4500 de locuitori economii cei mai activi facu capitaluri mai alesu din vëndiarea de inu cultivatu foarte bine, era femeile loru 'si facu bani frumosi din storsulu oleiului de inu, pe care'lu cumpara cu pretiuri bune femeile romane in posturile cele lungi orientale, atátu de acasa, câtu si in piati'a Brasiovului. Din satele romanesci situate intre Oltu si Têrnáv'a-mare, câtu ține dela Fagarasiu de vale pâna către Sibiu, câteva'a case de comerciu din Brasiovu pâna de curédu adunau pânsari'a in pretiu de dieci de mií spre a o vinde in Romani'a. Totu asia este si cu panur'a de lâna alba, ici-colea si négra tiesuta mai alesu de femeile din Sacele (Siepte-sate); care stau in tota Vinerea cu manufacturele loru cele trainice in serie respectabila pe piati'a Brasiovului, pre cându aici in Sibiu multe mame din Saliste, Tilisc'a, Mohu si alte câteva'a comune romanesci facu dotea fetelorü, copere si alte lipse ale familiiloru din vëndiarea de manufacturi de ale loru, pânsa de diverse calitati, camesi si póle cusute gata, stergare si inelitori, catrintie si siurtie, cingatori si fringhii, ciöreci si pieptare de lâna, valuri de panura s. a. s. a.

Éca dara ce insemnédia cultivarea portului nationale: Insémna tocm'a aceea la care tinde buna-öra chiaru

si guvernul Majestatii Sale in Ungaria, rehabilitarea si incuragiarea industriei de casa la tote poporale din statulu acesta. Nici-unu poporu din cate locuescu pe teritoriile vechiei Dacii si vechiei Panonii n'au avutu pana acum industria de casa mai intinsa si mai multipla decatu o avuse poporul romanescu in tote provinciile locuite de elu, si ambele sexe ale lui au inceputu a'si schimba si corci portulu numai dupa revolutiune sub preteste de nimicu, precum ca voru se se presente mai civilisati, ca manufacturele din casa'i costa mai multu, ca portulu albu alu femeiloru romane prea cere grija multa; cere dieu acel'a, ca femeia se fia totdeauna spalata si curata, ca ce e dreptu, nimicu mai uritu si mai gretiosu decatu o haina alba innegruta, patata si tavalita; inse tocm'a in acesta sta ascunsu misteriu ascetui portu; elu cere apa multa si bratia resfrante pana in cote.

Dupa tote acestea nu ne indoimu intru nimicu, ca lectorii nostrii au intielesu pe deplin scopurile reginei, ca si pe ale tuturor femeiloru din societatea mai inalta, cum si ale barbatiloru, candu insistu cu perseverantia pentru cultivarea portulu romanu. Nu se intielege aci numai acelu portu de salonu, de parada, de luxu, care ni se presenta la diverse ocațiuni in societatea superioara, si care cu catu este mai maiestritu, mai complicatu, mai abatutu dela originalele sale simple si naturali, prin urmare si focu de scumpu, cu atatu este si mai calificatu de a sparia, a instraina dela elu pe familii si a le inpinge ca se'si alaga altele din nemarginit'a varietate pe care offeru si chiaru inponu tiranesce croitorii si modistele din Parisu, alu caroru gustu bunu sau si forte reu, adesea desuchiatu, domina preste tote poporele continentali si transmarine. Sub terminulu de portu nationalu se intielegu aci nu numai vestmentele purtate de barbatu si de femeia, ci tota industria de casa produsa de bratiile femeii romane si supraveghiata de ochii ei. Asia scopulu este, ca capitalulu bratiloru dela milioane de femei, in parte si de barbati se lucre si se fructifice neincetatu, averea nationala se crésca insutitu si inmiitu, din aceea mijlocele de cultura adeverala se ajunga in tote partile; familiile se invetie a castiga neincetatu, se se dedea si la unu traiu ceva mai bunu, la locuinte mai curate si mai sanetose, se se mai desvolte si gustulu; dieci de miu persoane mai lipsite se afle ocupatiune remunerata la familiile mai avute, sentimentulu valorei proprie nationali se prinda radecini totu mai afunde, scurtu se ne scimu demni de numele nostru nationalu, pe care ni'lu damu noi insine de miu de ani in limb'a nostra.

G. B.

Academi'a romana.

Anulu 1889—90.

A. Personalulu Delegatiunii.

Presiedinte alu Academiei Romane dlu *Kogalnicen M.*
Asesori (Vice-Presiedinti) din Sectiunea literara

dlu *Hasdeu B. P.* Din Sectiunea Istorica dlu *Ionescu N.* din Sectiunea Sciintifica dlu *Aurelianu P. S.*
Secretariu Generalu (pe 7 ani, 1884—1891), dlu *Sturdza D. A.*

B. Personalulu Sectiuniloru.

I. Sectiunea literara.

Presiedinte dlu *Maiorescu T.* (Bucuresci).

Vice-presiedinte dlu *Negruzi I.* (Bucuresci).

Secretariu (pe 7 ani 1883—1890). dlu *Sionu G.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Alexandri Vasilie* (Parisu), *Caragiani Ioanu* (Iasi), *Chitiu Georghe* (Bucuresci), *Hasdeu B. P.* (Bucuresci), *Quintescu N.* (Bucuresci), *Romanu Alexandru* (Budapesta), *Sbiera Ioanu* (Cernauti), (2 locuri vacante).

II. Sectiunea istorica:

Presiedinte dlu *Urechia V. A.* (Bucuresci).

Vice-pres. dlu *Papadopolu-Calimachu A.* (Tecuci).

Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Maniu Vasilie* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Babesiu Vicentiu* (Budapesta), *Baritiu Gheorghe* (Sibiu), *Ionescu Nicolae* (Iasi), *Kogalnicenu M.* (Bucuresci), *Marianu S. Fl.* (Suceva), *Marienescu A. M.* (Buda-Pest'a), *Melchisedecu P. S. S. Ep.* (Romanu), *Odobescu A.* (Bucuresci), *Sturdza D. A.* (Bucuresci).

III. Sectiunea sciintifica:

Presiedinte dlu *Kretzulescu N.* (Bucuresci).

Vice-presiedinte dlu *Falcoianu St.* (Bucuresci).

Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Stefanescu Gr.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Aurelianu P. S.* (Bucuresci), *Bacaloglu Em.* (Bucuresci), *Cobalcescu Gr.* (Iasi), *Felix Dr. I.* (Bucuresci), *Ghic'a Ioanu* (Londra), *Poni Petre* (Iasi), *Porcius Florianu* (Rodna), *Teclu Nicolae* (Viena).

C. Personalulu Comisiuniloru.

I. Comisiunea permanenta a Bibliotecii Membri: dlu *Sionu G.*, secretariu alu Sectiunii literare, dlu *Maniu V.*, secretariu alu Sectiunii istorice, dlu *Stefanescu Gr.*, secretariu alu Sectiunii sciintifice.

II. Membru conservatoru alu colectiunii numismatice: dlu *Sturdza D. A.*

III. Comisiunea pentru cercetarea cartiloru tiparite intrate la concursu pentru:

Premiulu *Nasturelu-Herescu* din seri'a B, de 4,000 lei, destinatu celei mai bune carti in limb'a romana, cu continutu de ori-ce natura, tiparita dela 1 Ianuarie pana la 31 Decembre 1889; si

Premiulu *Statului Lazaru* de 5000 lei, destinatu unei carti scrise in limb'a romana, cu continutu sciintificu, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1888 pana la 31 Decembre 1889, sau celei mai importante inventiuni sciintifice facute dela 1 Ianuarie 1888 pana la 31 Decembre 1889.

Membrii: din Sectiunea literara:

Domnii: *Hasdeu B. P., Maiorescu T., Quintescu N.*

din Sectiunea istorica:

Domnii: *Baritiu G., Ionescu N., Papadopolu Calimachiu A.*

din Sectiunea stiintifica.

Domnii: *Bacaloglu Em., Kretzulescu N., Stefanescu Gr.*

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrarilor prezentate la concursul premiului statului Eliade-Radulescu de 5,000 lei, pe anulu 1890:

„Istoria scolilor in tierile romane in prim'a jumetate a secolului XIX pana la anulu 1864“: *Ionescu N., Sturdza D., Urechia V. A.*

V. Comisiunea pentru cercetarea cartilor didactice, cari se voru presenta la concursul Premiului Asociatiunii Craiovene pentru desvoltarea invetiamentului publicu, de 1500 lei, pe anulu 1890: *Caragiani I., Odobescu A., Poni P.*

VI. Comisiunea pentru cartile didactice din fondulu Ioanu Fetu: *Aurelianu P. S., Stefanescu Gr., Sturdza D.*

VII. Comisiunea pentru revisuirea Regulamentului generalu: *Branza Dr. D., Maiorescu T., Sturdza D.*

VIII. Comisiunea pentru explorarile dela Cucuteni: *Cobalcescu Gr., Papadopolu-Calimachiu A., Stefanescu Gr., Urechia V. A.*

Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia.

membriu alu academiei, senatoru, profesoru, fostu ministru alu instructiunii publice, facuta la senatu in interessulu stiintiei istorice si pentru desteptarea consciintiei nationale.

Domniloru senatori!

Grij'a de monumentele trecutului este, pentru poporele pline de vitalitate, o necesitate a propriei loru desvoltari, catu si o trebuintia stiintifica culturala.

Desbaterile provocate daunadi de onor. D. Stefanu Grecenu asupr'a bisericeii Sarindarului si atentiunea ce a datu Senatul acestoru desbateri, 'mi au permis se credu sositu momentulu, candu Romani'a simte necesitatea a'si da o lege pentru ingrijirea monumentelor sale de ori si ce categorie.

Inca din 1881/82 amu atrasu atentiunea Camerei deputatiloru asupr'a acestei necesitati si amu si fostu isbutitu a aduce la votulu aprópe unanimu alu acelei Camere, in siedinti'a sa dela 3 Februarie 1882, unu proiectu alu meu de lege pentru infiintierea unei comisiuni insarcinata cu „*conservarea monumentelor nationale*“.

Acestu proiectu de lege, votatu de Camera, a fostu apoi adusu in desbaterile Senatului, dar schimbarile su-

pra-venite in persónele de pe banc'a ministeriala au facutu se remana proiectulu de lege in cestiune uitatu in cartónele nóstre dela Senatu.

Astadi avemu la ministerulu de culte si instructiune publica unu barbatu de competinti'a caruia nimeni nu se induoiesce. Faptulu ca unu membru din Parlamentu, ori-care, s'ar decide a usiura complexa lucrare a acestuiu competinte ministru, nu póte altera in nimicu propriile merite ale acestuia. 'Mi place a crede ca D. Maiorescu va vedea cu placere hotarirea ce iau de a readuce pe calea initiativei parlamentare, in desbaterile Senatului, unu proiectu de lege, ce — negresitu — nu ar lipsi D-sa insusi a ni'lu aduce, deca unu ministru, fia elu catu de capabilu, ar putea face totu ce astépta dela noi tier'a. Cacacteristic'a adeveratului meritu este acésta, de a nu fi ofuscatu de nazuintele altor'a spre a lucra. Si D. ministru alu cultelor si instructiunii publice, de siguru va vedea cu simpatie nazuintele mele, ale unui amicu neinsemnatu, dar zelosu si devotatu alu culturii romane, si va sprijini si povatiui cu sfatulu si autoritatea sa mare aceste nazuinte.

*

Proiectulu ce amu onóre a propune studiulu D-vóstre, D-loru senatori, nu este acelu dejá votatu de Camera in 1882, ci multu adausu si modificatu, dupa nouele trebuintie asupr'a carora 'mi amu fixatu atentiunea, cu ocaziunea studiiloru mele istorice, dela 1882 încóce.

Proiectulu meu de lege pentru instituirea unei „*comisiuni conservatore a monumentelor nationale*“ are in vedere:

- a) Monumentele de ori-ce specie, cu referintia la istoria natiunii romane si a solului ce ea ocupa;
- b) Bisericile si monastirele, si
- c) Organizarea unei tabule generale teritoriale.

*

Ori catu de seraci, suntem in monumente de natura curatu istorica, totu sunt catev'a resturi si ruine, cari au scapatu de casmaua ignorantiei trecute. Monumentele daco-romane si cele proprii, ca la Cetatea Némtiului, ruinele dela Tergoviste, Cerdaculu lui Ferent, Crucile lui Resvan si mormintele multoru domni, se cuvine se fia mai bine ingrijite. Astadi cine se ocupa de ele in modu atentu, piosu, afectuosu? Silinti'a cutarui ministru de a le protege nu a fostu o lucrare urmarita si nu a avutu efectulu doritu, pentru-ca mesurile ce s'au luat cu referintia la aceste monumente, nu au fostu pe temelie de lege.

Proiectulu meu de lege are, deci, in vedere asemenea monumente de natura curatu istorica.

*

Documentele cele mai pretioase si cele mai domiritu si luminos graitore ale istoriei nóstre sunt, cum ve spunea si dlu Stefanu Greceanu, bisericile, monastirile ridicate de Domnii nostri, mai adesea intru amintirea unui gloriosu resboiu facutu pentru aperarea tieriei. Temeliile multor'a din altarele nóstre zacu pe osemintele

celoru caduti pentru apararea dreptatiei, a patriei, a romanitatiei.

Voiu adaugi ca monastirele si bisericile noastre sunt aproape si unicele manifestari ale culturii, ale dezvoltarii simtiului pentru frumosu, pentru arta alu strabunilor nostri.

Din acestu indoitu punctu de vedere — fara a mai ne referi la simtiementulu posteritatiei, alu religiositatiei — este de asteptatu, este de pretinsu, ca si guvernul si in-divide se ingrijésca din ce in ce cu mai multa atentiune de acele biserici si monastiri, cari presinta caracterele unui monumentu nationalu, fia istoricu, fia de arta.

Unu regulamentu domnescu a intervenitu in acestu sensu inca din 1874; dar lasa ca acela este incompletu, apoi nici a pututu pune stavila maniloru sacrilege, cari, sub unu pretextu ori altulu, fia chiar sub cuventu de imbunatatiri si restauratiune, au alteratu, ori profanatu, candu n'au nimicitu chiar, mai multe din cele mai frumoase monumete ale artei romane.

N'asi avea, spre a ilustra asertiunea mea, de catu se amintescu ceea-ce in anii din urma s'a petrecutu chiar sub ochii guvernului, chiar in Capitala tiei, cu pretinse restaurari, ca a bisericiloru Stavropoleos, a Schitului Magurenu, etc. In loculu minunatei si originalei biserice a Schitului Magurenu s'a ridicatu o bisericu fara absolutu nici o valóre artistica.

Este urgentia pentru unu proiectu de lege, care, *clasandu tote manastirele si bisericile in monumente nationale artistice ori istorice*, se oprésca pe viitoru atingerea lor de mani profanatore, cari in loculu manifestatiuniloru originale ale gustului architecturalu, sculpturalu si picturalu strabunu, se ne dea — ca la Schitului Magurenu — composite de stiluri baroce, priveliste de ziduri cari n'au alta aspiratiune decatu a fi prospetu muruite de tencueli si de vapseli tpatóre si de acoperisuri, cari substituite acoperisieloru si turleloru pururea originale ale artei vechi, se resfatia pretentióse si ridicole sub tinicheaua ce oglindesce la lumin'a sórelui decaderea gustului nostru nationalu.

Proiectulu ce amu onóre a ve propune, voiesce se impiedice pe viitoriu macar asemenea profanatiuni.

*

Intre documentele istorice sunt a se socoti si urcile, hrisóvele, actele de ori-ce natura, cu referintia la posesiuni de imobile.

Codulu civilu in vigóre, urmarindu unu eminentu scopu, acela de a regularisa definitivu proprietatea de imobile in tíera, a hotaritu ca este perfecta ori-ce stapánire documentata linistita pe 30 de ani din urma. Acést'a bine chibzuita, din respectu economicu, dispositiune a codului civilu, a facutu inutile vechile hrisóve si zapise ale proprietatiei.

Apoi acele zapise si hrisóve sunt cele mai luminoase documente ale istoriei noastre. In asemenea acte putemu afla respunsurile cele mai lamurite la tote intrebarile de cronologie, de familii, de institutiuni administrative, juridice si in genere de ori-ce categorie. Ba chiar multe din aceste documente sunt pline de infor-

matiuni precioase despre faptele si resbóiele Domniloru nostri, pe langa ca numai prin ele putemu face istoria nomenclaturei noastre topice.

Cum nu putemu decatu a aprobá punctulu de vedere alu legiitorului, care a marginitu documentarea proprietatiei la 30 de ani de ultim'a stapánire, noi cercamu, prin proiectulu nostru de lege, se asiguramu si neperderea — ca inutile — a vechiloru documente. Spre a atinge acestu scopu propuiu organisarea, sub *comisiunea conservatore monumentelor nationale*, dupa pild'a vecinei tieri Austri'a a unei *tabule teritoriale*. La acésta tabula, in modu *obligatoru*, dar scutitu de ori-ce spese pentru proprietari, acestia voru presinta, in terminu hotaritu spre inscriere, decopiare si respectivu traducere, tote zapisele si hrisóvele, inscristurile vechi ale proprietatiei lor.

Eu speru ca, daca propunerea mea va avea onórea se se renduiasca la comisiunea de 5 prevediuta de regulamentulu nostru, vomu avea in acea comisiune unu colegu mai familiarisatu decatu mine in legile civile, care va afla mijloculu prin care presintarea la tabula a vechiloru documente ale unei proprietati, se nu lase proprietariului nici o sfiala, ca inscrierea aceluor acte ar putea da cuiva ocaziune de a invalui proprietatea in veri unu procesu; din capulu locului, eu — intemeiatu pe codulu civilu, — afirmu ca acestu faptu nu póte fi posibilu, deca tabul'a nu cere presintarea veri-unui documentu mai recentu decatu anulul 1800.

*

Nu potu, domniloru senatori, in acésta propunere grupa detaliile proiectului de lege. Le voiu aduce inaintea comisiunei D-vóstre deca, repetu, propunerea mea va avea onorurile unui votu simpaticu afirmativu alu D-vóstre si va fi recomandata studiului comisiunei regulamentare.

Se cade totusi se adaugu, ca nici latura budgetara a proiectului meu nu va fi anevoioasa, de ore-ce in comisiune eu credu se se introduca aproape exclusivü membri onorifici din Academie, din invetiamentu si din ministerulu cultelor si instructiunei publice.

Terminu, plinu de sperantia in reusit'a propunerei mele, dupa-ce amu vedutu, mai ieri inca, aspectulu seriosu si cultu alu senatului in desbaterea provocata aci de onorabilulu nostru colegu D. St. Grecenu.

V. A. Urechia.

Diagnosele Cryptogameloru vasculare, care provinu spontanu in Transilvani'a.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru class'a III., vice-capitanu emerit.

Numerulu acestoru cryptogame e in proportie cu plántele phanerogame spontanee ale Transilvaniei fórte micu, abia 2%. Cu tote acestea, astfelu de plánte sunt botanistiloru indigeni mai puçinu cunoscute, din cauza, ca organizatiunea lor difera esentialminte de plántele phanerogame, prin urmare se recere unu studiu specialu pentru acelea.

La descrierea acestor plante m'au indemnau două inpregiurari: despre o parte, că se facu posibilu aceluor, cari se ocupa, sau se voru ocupá in viitoriu cu flor'a acestei tieri, a le putea in mai deaprobe cunosce, a le determiná, iara despre alta parte, că se contribuescu si eu, câtu de puçinu, la literatur'a romana prin introducerea de termini tehnici proprii sciintiei botanice, cari altcumu ar remânea necunoscuti.

Sub numirea de Cryptogame in genere se intielegu acelea plante, ce nu posedu organe sexuale vizibile cu ochii liberi dupa modelulu celor dela plantele phanerogame si care si in respectulu organizatiunei lor stau pre unu gradu mai inferioru.

Linné a numitu aceste plante *Cryptogamia*, adeca cu fructificare intru ascunsu, presupunendu, că organele lor de generatiune nu sunt cunoscute. Acestea se mai numescu si *Agamae*, adeca plante cu casatorie clandestina sau si *Acotyledones*, pentrucă semintiele lor (sporii) nu posedu cotyledoni, că celea dela phanerogame.

Cryptogamele se dividu in două grupe mari: in cryptogame *vasculare* si in cryptogame *celulare*.

La celea vasculare este corpulu lor compusu din tiesetura celulara si din fasciculi vasculari, iara la celea celulare consista numai din tiesetura celulara.

Obiectulu acestei scrieri formédia numai Cryptogamele vasculare, ce sunt pana acum cunoscute că provenitoare in Transilvani'a. Celea celulare, fiindu despre o parte multu mai numeroase, iara despre alta parte mai puçinu scrutate, prin urmare in cea mai mare parte inca necunoscute, remanu afara din cadrulu acestui tractatu.

Organele, prin care se reproducu cryptogamele vasculare, consista din nescari globurile forte mici, ce se numescu *Spori*. Acesti spori consista din o massa mucilaginoasa, uneori granulosa inchisa in o membrana simpla, ori si dubla, inse fara urma de cotyledoni. Sunt spori mari (macrospori) si spori mici (microspori).

Acesti spori, cari represinta semintiele dela plantele phanerogame, sunt inchisi in unu feliu de capsule sessile ori si pedunculat, ce porța numirea de *Sporangii*. Uneori acestea sporangii sunt inchise in unu organu coriaceu ori membranaceu, globos ori ovalu, care se numescu *Sporocarpium*. Sporocarpium corespundu fructelor dela phanerogame.

La o parte insemnata dintre plantele, ce se voru descrie mai la vale, sunt sporangiile aglomerate in grupsiore separate, ce se numescu *Sori*. Acesti sori sunt la celea mai multe genuri inveliti celu puçinu la inceputu prin unu velu subtilu si membranaceu, care mai tardiu se desface si care porța numirea de *Indusiu*.

Din spori se desvolta pre timpul germinatiunei lor unu corp propriu (intermediaru), ce se numescu *Prothaliu* sau *Proembrion*, pre care se produc ori ambele organe sexuale: *Anteride* si *Archegonii*, ori si numai unulu din aceste organe.

Anteridele continu numeroase *Spermatozoide*, care corespundu staminelor (organelor sexuale masculine dela plantele phanerogame), iara archegoniile, care corespundu pistilelor (organelor sexuale feminine), continu nescari globurile, din care dupa ce devinu fructificate prin spermatozoide, se produc plante noi, ce porța sporangii, pre candu prothaliulu pere.

Prin acesta procedere de regeneratiune inca se deosebescu cryptogamele de phanerogame, fiindu la acestea din urma se produc plante noi fructifere imediatu din semintie.

Pentru a crea o uniformitate in descrierea plantelor si a nu da locu la intiesuri ambigue si contradictoare, inca renumitul Linné a introdusu asia numiti *termini tehnici* in sciintia botanica, prin care se desemne cu precisiune si pre scurtu diversele caractere si forme morfologice ale plantelor.

Linné, care a scrisu in limb'a latina, a numitu continutul acestor termini „*terminologie botanica*“ sau si „*limba botanica*“.

Cu timpu parte s'au inmultitu acesti termini, parte li s'a datu alta semnificatiune.

O asemenea procedere s'a introdusu si in celealalte limbi culte ale Europei: in limb'a franceza, englesa, germana, italiana, etc.

Necesitatea unei terminologie in limb'a romana e cu atatu mai simtita, cu catu pentru unu insemnatu numeru de caractere si de forme nici nu esista cuvinte populare; de aceea, că se evitu circumscrieri, care s'ar fi repetatu forte desu, m'am folositu si eu de acei termini, ce sunt usitati in limb'a latina, acomodandu-i limbei romane.

Că se potta fi intiesi acesti termini, urmeza aci o scurta explicare, de sine intielegendu-se, că numai in catu se referesce la plantele ce se descriu.

Fia-care *foie* sau *frundia* consista din două parti: din partea inferioara, adeca din o coditia, care de comunu e mai subtire si mai multu mai puçinu rotunda si care se numescu la plantele phanerogame *Petiolu* iara la celea Cryptogame *Stipite*, apoi din partea superioara, care e de comunu mai lata si esplanata, si care porța numirea de *Lamina*.

Candu lamin'a nu e divisa, se dice a fi *foia* sau *frundia intréga, simpla*.

Lamin'a intréga potta fi inse pre margini *dentata, serrata*, ori *crenata*. In tote acestea casuri nu potu patrunde incisurile (taieturile) mai profundu de a 4-a parte din jumatarea latitudinei laminei.

Se dice a fi:

dentatu, candu dentii sunt la verfu acuti si nu indereptati spre verfulu laminei;

serratu, candu dentii la verfu acuti sunt indereptati spre verfulu luminei ori au asemenare cu dintii dela unu ferestreu;

crenatu, candu verfulu dintiloru e rotundu sau rotundatu, nu acutu (nu ascutitu).

Duplicatu-dentatu, duplicatu-serratu si duplicatu-crenatu se dice atunci, candu fia-care dintre acestea feliuri de denti mai porța pre spatele sale cate unu dente o seratura sau o crena.

Daca incisurile patrundu pana catra a treia parte din jumatarea latitudinei laminei, iara segmentele sunt de comun cam late si la verfu obtuse sau rotundate, se dice a fi *lamina lobata*.

Spatiuulu intre lobi, daca e la bas'a acestora rotundatu, se numescu *sinu, sinuri*.

Terminii: *Denticulatu, serrulatu, crenulatu, lobulatu* arata o forma diminutiva.

Cându lamin'a nu e nici dentata, serrata, crenata sau lobata, se dice a fi: *de totu intréga*.

Cându incisurile pătrundu până câtra mijloculu dela jumătatea latitudinei laminei sau si puțnu mai profundu, se dice a fi lamina, sau in genere fôia, frundia: *penatifida*, iara cându patrundu până la nervulu mediu sau aprôpe de acestu nervu, se dice a fi *penatpartita*.

Segmentele acestoru lamine se numescu propriaminte *lacinii*, cu preferintia daca sunt mai inguste si la vèrfu acute. De multeori inse se desémna acestea lamine si cu terminulu generalu de *segmente*.

Fôie s'au frundia penata (simplu penata) e aceea, la care nervulu mediu alu laminei e transformatu in o coditia, ce se numesce *Petiolu comunu* (primariu) si acesta pórta pre ambele sale laturi oposite dóue ori mai multe foliôle intre sine deplinu separate, care se numescu cu deosebire la cryptogamele vasculare: *Pene (Pinnae)*, pentru-câ lamina (sau frundia) are asemenare cu o péna.

Fôie s'au frundia bipenata (duplicatu-penata, duplu-penata) se numesce acea, alu cărei petiolu comunu primariu e divisu in petioli comuni secundari (divisiune secundare) si acesti petioli secundari pórta foliôlele, care au numirea de *Penule (Pinnulae)*. Acestea penule incepu de comunu immediatu in bas'a petioliloru comuni secundari.

Cându inse la acesti petioli comuni secundari penurile nu incepu immediatu la bas'a loru, ci dupa unu intervalu óre care (care corespunde cu unu atare intervalu alu petiolului comunu primariu lipsitu de petioli secundari), se numesce fôia sau frundia: *ternatu-bipenata*.

Fôie s'au frundia tripenata (triplicatu-penata, triplu-penata) e aceea, la care si petiolii secundari sunt divisi in petioli tertiaru (divisiune tertiaru), si acesti petioli tertiaru pórta penulele.

Se intielege de sine, câ foliôlele sau penele si penulele inca potu fi de totu intregi, sau si dentate, serrate, crenate, lobate, penatifide, penatpartite (laciniate).

Se numesce:

Spica (spice) acea inflorescentia (ordinarea si situati'a generala a floriloru, fructelor, sporangiiloru, pre tulpina si pre celealalte organe, ce le pórta, in câtu nu provinu solitari in axilele foiloru adeverate), la care mai multe flori, fructe, sporangii sunt sesiile longitudinalminte pre unu peduculu*) comunu. De es. la grâu, secara.

Panicula, cându pedunculu comunu primariu e prelungitu si la diferite inaltimi divisu in pedunculi secundari s'au si tertiaru si acesti pedunculi (pediceli) pórta florile, fructele, sporangiile. De es. la ovesu.

distice, cându foile, florile, fructele, sporangiile sunt dispuse la vedere in dóue serii oposite.

tetrastice, cându acestea organe sunt dispuse in patru serii. In fñnutulu de aci se folosescu terminii: *in dóue muchi*, *in patru muchi*.

verticilatu, cându trei, ori mai multe flori, foi, rami, ramurele se afla situate cu bas'a loru in jurulu unui organu comunu totu la aceeasi inaltime.

*) La flori, fructe, sporangii se numesce coditi'a acestor'a *Pedunculu*, iara la divisiunea secundara si tertiaru *Pedicelu*, *Pediceli*. Uneori la Cryptogamele vasculare se dice in locu de pedunculatu: *stipitatu*.

Rhizoma, acea parte infima a tulpinei sau a stipitelui, care in forma de radacina se târàie prin pamentu, de comunu in linie orizontala.

fasciculatu, cându mai multe flori, foi (frundie) rami, ramurele emitu dela o axie comuna, unde stau indesuite.

glomeratu, daca acestea organe stau intre sine preste totu indesuite.

terminalu, ce se afla la vèrfulu unei tulpine, ramu, ramurele, fôie sau frundie.

articulatu, ce consiste din dóue ori mai multe bucati suprapuse si deplinu intrunite si pre la inchiaturi de comunu mai multu mai puçinu ingrosiate.

Bucatile dintre inchiaturi se numescu *Internodii*.

Fibre, organe lungi si filiforme, ce emitu din radacina si patrundu in pamentu in directiune verticala.

repent, se dice despre acea tulpina sau despre acei rami, ce jacu asternuti la pamentu si emitu radacini in intrég'a loru dimensiune. Uneori se desémna cu acestu terminu si acelea radacini, care ca rhizome se afla aprôpe de suprafati'a pamentului emitendu fibre.

perenalu, se referesce la plântele lemnóse, sau si la acelea plânte erbace, alu caroru radacini duréza mai multi ani in pamentu, pre cându tulpinele supraterranee peru in totu anulu si iarasi resaru altele nóue din aceeasi radacina.

radicantu, se dice despre acelea plânte, care prin ajutoriulu de radacinutie se sustñu pre alte plânte streine, sau si despre acelea, care in partea, in care jacu la pamentu, emitu radacinutie.

Bractee, acelea foitie, mai adeseori fórte mici si subtile, ce sunt situate immediatu la bas'a unei flóre sau la bas'a sporangiiloru, ori si in apropiere de acestea organe si se deosebescu de celealalte foi ale acelei plânte prin form'a, dimensiunea si de multeori si prin colórea loru.

Squame, acelea foitie mici, care dupa consistenti'a si form'a loru au încâtva asemenare cu solzii pesciloru.

Palee, la Cryptogamele vasculare unu feliu de peri tare complanati, la basa dilatati, fórte subțiri si lungu — acuminati, de comunu brunu ori palidu si deodata lucitori.

Involucru, unu feliu de invalidóre consistenta din un'a, dóue ori mai multe foitie, ori si bractee, separate ori si intre sine concrescute, ce sunt situate simetrice la bas'a pedunculiloru floriloru sau la bas'a soriloru, si nu se potu considerá nici de calice nici de perigonu.

Vagină, unu organu tubulosu, ce infasiura tulpin'a sau ramii in forma de inelu. Acestu organu se produce prin concrescerea unui verticilu intregu de foi diminuate.

fastigiatu, cându ramii sau pedunculii floriloru (sporangiiloru), ce emitu din diferite puncte supraposite, ajungu cu vèrfurile loru la aceeasi inaltime.

dichotomu, cându tulpin'a, ramii, ramurelele sau alte organe sunt divise de repețite ori totu câte in dóue parti (córne).

furcatu, cându acésta divisiune are locu numai o singura data (nu de repețite ori).

(Va urmá).

PARTEA OFICIALA.

Nr. 119/1889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu, luatù in siedint'a dela 9 Maiu n. 1889.

Presiedinte: G. Baritiu. Membrii presenti: Ioanu Popescu, Elia Macellariu, P. Cosm'a, I. V. Russu, Dr. Il. Puscariu, I. Hannea, B. P. Harsianu, Gerasimu Candrea cassariu.

Secretariu: Dr. I. Crisanu.

Nr. 41. M. Candrea studentu de class'a IV la gimnasiulu romanu din Bradu, si stipendiatu alu Asociatiunei transilvane, 'si legitimédia sporiulu fàcutu in studii in semestrulu I, alu anulu scolariu curentu. (Ex. Nr. 54/1889).

— Spre sciintia. Testimoniulu substernutu 'i se retrimite stipendiatului cu aceea, cà stipendiulu 'i se lasa si pe viitoriu in folosire.

Nr. 42. D-nulu Robert Gutt antestatatoriulu vecinatatii din suburbiulu-josefinu intemeiatu pe §. 16 din statutulu pentru vecinatati alu cetatii Sibiului, ne recerca a incuviintia dreptu contribuire in scopulu sustinerii vigliei de nópte din vecinatate si pentru edificiulu scolariu, altfelu scutitu de dare, dupa-care se mesura, conformu statutului, numitele contribui, aproximativu sum'a de 5 fl. v. a. la anu, motivandu indreptatirea recercarii cu aceea, cà numit'a contribuire se ridica dupa tóte edificiile scutite de dare aflatóre in vecinatate (Ex. Nr. 77/1889).

— In vederea, cà Asociatiunea contribue la sustinerea vigliei de nópte in vecinatate pentru edificiu propriu de càtra strad'a morii Nr. 8). cu o suma considerabila; in vedere cà edificiulu scolariu alu Asociatiunei, abstragèndu dela aceea, cà pentru menitiunea ce o are, e scutitu de dare, este situatu in curte inapoi, si nu 'i in spre strada: comitetulu nu afla a satisface amintitei recercarii antestatatorului vecinatatii din suburbiulu-josefinu.

Nr. 43. On. Directiune a insotirei de anticipatiuni si creditu „Hunedóra“ in Dev'a, incunoscintiaza comitetulu, cà adunarea generala din acestu anu a numitei insotiri a votatu pe sém'a scólei de fete a Asociatiunei sum'a de 15 fl. care suma s'a si transpusu la cass'a Asociatiunei. (Ex. Nr. 115/1889).

— Cu multiamita spre sciintia, avèndu a se adeveri primirea sumei votate.

Nr. 44. Secretariulu II. alu asociatiunei raportédia cà, in urm'a informatiuniloru ce le a primitu dela D-nulu presiedinte alu Asociatiunei pàrintele tinerului Andreiu Borgovanu, studentu de clas'a I gimnasiala, càruia prin conclusulu comitetului dto 27 Octombore 1888 Nr. 335 Nr. prot. 162 'i s'a fostu votatu stipendiulu de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea Galliana si din considerarea, cà se trage din famili'a fundatorelui, stramutându-se, dimpreuna cu parintii sei, cu domiciliulu in Bucuresci, a renuntiatu la numitulu stipendiu, si propune:

a) stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se declara de vacantu, avèndu a se conferi si pentru anulu scol. curentu;

b) in vedere, cà intre numerosii tineri, cari au reflectatu la acestu stipendiu atunci, càndu acela s'a conferitu tinerului A. Borgovanu, s'a aflatu si Ioanu Mog'a stud. de clasa II la gimnasiulu de statu din Sibiu, carele in considerarea atestatorulu sale si mai alesu in considerarea starii sale familiare, ar fi avutu cele mai multe sianse pentru obținerea acestui stipendiu, pentru casulu, càndu nu s'ar fi aflatu intre concurenti nimenea, carele sè se traga din famili'a fundatorelui, in vederea, cà numitulu Ioanu Mog'a prin hãrtia dto 8 Martie a. c. si-a renoitu cererea, pentru de a 'i se aplacida stipendiulu din cestiune pentru casulu, daca ar veni in vacantia: stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se confera, si fàra a se mai escrie concursu, tinerului Ioanu Mog'a. Membrulu P. Cosm'a face urmatórea propunere: Considerându, cà stipendiile „Asociatiunei“ se potu conferi numai in urm'a concursului publicatu in organulu Asociatiunei, propunu, cà pentru acestu stipendiu devenitu vacantu, sè se escrie concursu cu terminu scurtu, ér' suplic'a nóua a tinerului Ioanu Mog'a sè se pastreze si sè se resólve deodata cu cele intrate la terminu. Punèndu-se la votu: (Ex. Nr. 79/1889).

— Se primesce din propunerea secretariului numai partea cuprinsa la punctulu a) dimpreuna cu propunerea fàcuta de membru P. Cosm'a.

Nr. 45. Directiunea dela scól'a civila de fete cu internatu a Asociatiunei prin hãrtia dto 1 Maiu a. c. Nr. 52 substerne spre revisuire procesulu verbalu, luatù in conferint'a dela 29 Aprilie a. c. a corpului didacticu dela numit'a scóla. Din procesulu substernutu se vede intre altele:

a) cà invetiatoriulu Mihaiu Pèrvu, avèndu in vedere conclusulu comitetului Asociatiunei dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prt. 37 referitoriu la depunerea din partea invetiatoriloru angagiati la scól'a Asociatiunei a examenului prescisu de cualificatiune, si nefindù siguru, daca va fi sau nu numitu definitivu in functiunea ce o ocupa, si daca in urmare va primí sau nu remuneratiunea, ce i s'a pusu in perspectiva prin aretatulu conclusu alu comitetului, declara cà nu se va duce la facerea numitului examenu, si altfelu avèndu densulu, pe bas'a cualificatiunei sale si a legii, dreptulu de a mai servi inca unu anu cà invetiatoriu provisoriu fàra examenulu prescisu; si in fine

b) cà, totu cu privire la citatulu conclusu alu comitetului, invetiatorulu Dr. V. Bolog'a se declara cà va face examenulu prescisu, si in fine

c) cà invetiatorulu P. Spanu 'si reserva a da o declaratie in scrisu cu privire la provocatulu conclusu alu comitetului.

In legatura cu acestu procesu verbalu directiunea dela scól'a Asociatiunei substerne si hãrti'a dto 27 Aprilie a. c. a invetiatorului P. Spanu, in care numitulu invetiatoriu, aretându motivele, ce 'lu au indemnatu se cèra unu concediu mai lungu in scopu de a face examenulu prescisu de cualificatiune, declara, cà numai asia va putea merge spre a face examenulu numitu, daca, cu abatere dela conclusulu luatù 'i se va acordá unu concediu cu incepere dela 8 sau 10 Maiu n. a. c. (Ex. Nr. 114/1889).

Avèndu in vedere, cà in urm'a declaratiunei fàcute de invetiatorulu M. Pèrvu, numai dóue din puterile didactice ale scólei se voru duce spre a face examenulu prescisu de cua-

lificatiune si că si dintre acestea numai una reclama unu concediu mai lungu si că astfel, putându-se mai cu inlesnire face substituirile de lipsa, nu face trebuintia a se incheia mai de timpuriu anul scol. curentu; avându in vedere de o parte motivele invetiatoriului P. Spanu, pe care acesta 'si intemeiaza cererea pentru unu concediu mai lungu, ér' de alta parte impregiurarea, că chiar lipsindu dinsulu, scól'a nu va remânea fără invetiatori:

Partea aceea a conclusului comitetului dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prot. 37, care se refera la terminulu pentru ținerea examenelor publice la scól'a Asociatiunei se reasuma, avendu a se ținea acelea că de obicei spre finea lunei lui Iunie; invetiatoriului P. Spanu 'i se acórda concediulu cerutu cu incepere din 10 Maiu a. c., ér' invetiatoriului Dr. V. Bolog'a 'i se dà totu in scopulu facerei examenului prescisu unu concediu din 18 Iunie a. c. avendu ambii a se reintórce dupa absolvarea examenului, ce voru a'lu depune, spre a face cu clasele dela scól'a Asociatiunei la timpulu seu examenele publice prescise.

Nr. 46. La hárți'a inaltului ministeriu de culte si instructiune publica dto 10 Februarie a. c. N. 47862 referitóre la fundatiunea de 1000 fl. făcuta spre scopuri scol. de fericitulu I. Popu Bota din Alb'a-Iuli'a comitetulu decide: (Ex. Nr. 81/18889).

— Se solicitédia d-lu advocatu V. Basiot'a, eșecutorulu testamentului remasu dupa numitulu I. Popu Bota, a satisfaca cătu mai ingraba conclusului acestui comitetu dto 27 Martie 1888 Nr. 86 pt. prot. 25.

Nr. 47. Secretariulu II presenta unu proiectu de o noua arondare a despartieminteloru Asociatiunei.

— Se transpune spre examinare unei comisiuni in persónele Dloru G. Candrea, Elia Macellariu in contielegere cu secretariulu.

Nr. 48. Administratiunea diarului „Telegrafulu romanu“ presenta o socotéla in suma de 3 fl. 30 cr. v. a. pentru publicarea unoru concurse.

— Se avisédia la cass'a Asociatiunei spre platire.

Nr. 49. Presidiulu raportédia, că dupa informatiunile, ce le a primitu, dorinti'a inteligentiei din Fagarasiu si giuru ar fi, ca ținendu-se contu de impregiurarile locale, terminulu pentru adunarea din estu anu a Asociatiunei sê se ficsedie pe 15/27 Augustu a. c. si dilele urmatóre. (Ex. Nr. 100/1889).

— Adunarea din est-anu a Asociatiunei transilvane se va ținea in Fagarasiu la 15/27 Augustu a. c. si dilele urmatóre, avendu a fi incunoscintiate despre acésta locurile competente si despartiemintulu II alu Fagarasiului, si a se face pasii de lipsa, că membrii Asociatiunei, cari voru dorí se participe la adunare, se póta caletóri pe căile ferate cu pretiuri reduse. Secretariulu, cassariulu si bibliotecariulu Asociatiunei primescu insarcinarea a pregatí rapórtele indatinate.

Nr. 50. Au intratu la comitetu taxe de membrii si de diplome dela: Porre Teodoru din Alb'a-Iulia, 5 fl. pro 1888; Lemeny Alexie din Borsi'a pro 1888 si 1889 10 fl.; Popu Augustinu in M. Laposiu, Maneguti Nicolae din Poana, Sustai Nicolau in Brasiovu, câte 5 fl. pro 1889; Cuteanu Dumitru in Sacadate 5 fl. pro 1889; Germanu Ioanu in Bradu 2 fl. 50 cr. pro 1889; Ciobotariu Gabrielu in Ciuc-Ghimes, si Horórenu Ioanu in Gherl'a, câte 5 fl. pro 1889; Ratiu Basiliu,

Danu Iuliu, Dr. Popu Stefanu, Maier Gregoriu, Duvlea Ilarie, Dr. Micu Alexie, Dejinariu Ioanu, Chisierénu Dumitru, toti din Fagarasiu, Popeneciu Iacobu in Branu, câte 5 fl. v. a. pro 1888; Lelutz Petru in Besinbach, Bellea Alecsie in Siercaia câte 5 fl. taxa de membrii pro 1888; si 1 fl. taxa de diplome; Catiaveiu Iosifu in Lis'a, si Mardanu Spiridonu in Sâmbata super. câte 5 fl. pro 1888 si 1889; Metianu Alduleanu in Arpasiu 5 fl. pro 1888; Nanu Dumitru in Resnovu, Voda Andreiu in Ormenisiu, câte 5 fl. pro 1889; Barcianu Sabinu in Resinari pro 1888 5 fl.; Popu Petru in Lugosiu 5 fl. pro 1889; Besianu Michaila in Lugosiu, Romanu Iosifu in Oradea-mare câte 5 fl. pro 1888; Dorobantiu Alexie in Câmpeni, 5 fl. pro 1889; Balanescu Dumitru, in Biseric'a Alba 5 fl. pro 1888; Maximu Georgiu in Sibiiu, Romontianu Alexie in Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Moldovanu Nicolae in Blaju, Martinescu George in Lugosiu, câte 5 fl. pro 1888; Popelea Sim. in G. Szt.-Miclosiu 5 fl. pro 1889; Pinciu Ioanu in Caransebesiu, Borosiu Ioanu in Zabrány, câte 5 fl. pro 1888; Camer'a comerciala in Brasiovu 6 fl. pro 1889; Dr. Ilea G. in Baia de Crisiu 5 fl. pro 1889; Romanu Bretoiu Iosifu in Alb'a-Iuli'a 5 fl. pro 1888; Lucuti'a P. in Sibiiu, 5 fl. pro 1889; Besi'a Pavelu in Borgo-Prundu, Domide Gerasimu in Rodn'a-vechie, Scridonu Gav. in Naseudu, câte 5 fl. pro 1888; Ciocanu I. in Naseudu, 10 fl. pro 1888 si 1889; Tanco L. in Naseudu 3 fl. pro 1888; Dr. Moisilu Const., Pletos Gregoru ambii in Naseudu, câte 2 fl. 50 cr. pro 1889; Dr. Mehesiu Ludv. in Mehadi'a 5 fl. pro 1888; Baritiu George in Sibiiu, Munténu George in Vistea infer. câte 5 fl. pro 1889; Dr. Michaly Ioanu in M. Szigetu, 5 fl. pro 1888; Horvat Simeonu in Dev'a 5 fl. pro 1889; Crainicu Romulu in Dobr'a, Danila G. in Hunedóra, Lazariciu Ioanu in Dev'a, Moldovanu Alexie in Dev'a, Olariu Alexie in Guraszada, Simionasiu Ioanu in Dev'a, Balu Iosifu in Ilva-mare câte 5 fl. pro 1888; Francu Andreiu in M. Osiorheiu 5 fl. pro 1889; Ratiu Dr. I. Ioanu si Emili'a in Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Dr. Maieru Nicolau in Seliste, Cretiu Ioanu in Sibiiu câte 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia, cu aceea, ca membriloru noi se va estrada diploma usitata numai dupa-ce voru fi obtinutu aprobarea adunarii generale a Asociatiunei.

D. u. s.

G. Baritiu m. p.,
presiedinte

Dr. I. Crisanu m. p.,
secret. II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: Elie Macellariu, B. P. de Harsianu, Dr. II. Puscariu. S'a verificatu. Sibiiu in 11 Maiu 1889.

E. Macellariu m. p. B. P. de Harsianu m. p. Dr. II. Puscariu p. m.

Nr. 1311889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu luatú in siedinti'a dela 1 Iunie 1888.

Presiedinte: George Baritiu. Membrii presenti: E. Macellariu, I. St. Siulutiu, I. V. Russu, P. Cosm'a, Z. Boiu, I. Hanea, I. Popescu.

Secretariu: Dr. I. Crisanu.

Nr. 51. Secretariulu II raportéza, că la concursulu publicatu cu datulu 9 Maiu a. c. sub Nr. 119 pentru conferirea

stipendiului de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea „Galliana“, au intratu în terminulu stabilitu 3 cereri, anume:

a) dela Ioanu Mog'a, studentu de clas'a II la gimnasiulu de statu din Sibiiu. Din documentele substernute se vede, că petentele invatia binisioru (are calculii „bunu“ si „indes-tulitoru“), e lipsitu, fiindu tatalu seu avisatu la plata de diurnistu in ceea-ce privesce susținerea familiei celei grele (cu trei copii);

b) dela Iosifu Schiopulu din Reghinu, studentu de clas'a III. la gimnasiulu ev. lut. din Reghinu. Din documente se vede, că petentele a doveditu sporiu „eminent“ in studii, e orfanu de tata cu alti 4 frațini, că nedispunendu mama-sa de nici o avere, intréga-i familia este avisata la ajutorulu si spriginulu rudeniiloru;

c) dela Michailu Candrea din Neagra, studentu de clas'a IV. la gimnasiulu din Bradu. Dupa documente petentele dovedesce sporiu eminentu in studii, si e orfanu de tata cu alti 3 frațini, se însémna, că Candrea, fiindu de 19 ani, e cu multu prea inaintatu in etate pentru clas'a in care se afla, si se bucura de stipendiulu, altfelu micu, de 20 fl. din fundatiunea „Basiota“.

Secretariulu, facendu provocare la cele cuprinse sub Nr. 44 din procesulu verbalu alu acestui comitetu din 9 Maiu a. c. si avendu in vedere starea, ce resulta din datele de mai susu, propune spre stipendiare:

1. la locul primu pe Ioanu Mog'a studentu de clas'a II. gimnasiala, ér'

2. la locul alu doilea pe Iosifu Schiopulu, studentu de clas'a III gimnasiala.

Punendu-se cestiunea la votu:

— Comitetulu cu 5 contr'a 2 voturi respinge stipendiarea studentului Ioanu Mog'a, ear' cu 6 voturi contr'a 1 primesce a se conféri stipendiulu din cestiune tinerului propusu la locul alu II-lea, adeca studentului de clas'a III gimnasiala, Iosifu Schiopulu.

Nr. 52. Cererea sodalului tipografu, Nicolau Juganariu, din Brasiovu, pentru unu ajutoriu, spre a putea cerceta espositiunea din Parisu, si a putea face si alte caletorii in-scopulu perfectionarii sale (Ex. Nr. 128/1889).

— Nu se póte considerá, nedispunendu Asociatiunea de mijlóce menite spre scopuri de soiulu aretatu in numit'a cerere.

Nr. 53. In conformitate cu conclusulu comitetului de dto 17 Aprilie a. c. pt. prot. 36 secretariulu presenta unu proiectu de concursu, relativu la distribuirea celor 10 stipendii, create din sum'a de 500 fl. daruita de institutulu de creditu si economii „Albin'a“.

— Concursulu se stabileste in textulu, ce se alatura la acestu procesulu verbalu.

Nr. 54. Directiunea dela scól'a civila de fete a Asociatiunei substerne protocolulu luat in conferinti'a corpului didacticu dela numit'a scóla, ținuta la 1 Iunie n. a. c. (Ex. Nr. 132/1889).

— Spre sciintia, cu aceea, ca se incuviintiéza terminulu examenelor publice pe 27 si 28 Iunie a. c. eara incheierea solemna a anului scol. pe 29 Iunie a. c., precum si tiparirea programei pe anulu scol. 1888/9. Programulu examenelor se aclude la acestu protocolu.

Nr. 55. Se presenteadia rugarea dlui Nicolau Toganu, cooperatoru gr. cath. si catechetu alu scólei civile de fete a Asociatiunei, pentru a 'i se asemna oare-care remuneratiune din cass'a Asociatiunei pentru servitiile de catechetu. (Ex. Nr. 316/1888.

— Comitetulu recunósce indreptatirea cererei si regreta, că din considerare la referintiele materiale ale Asociatiunei, 'i este peste putintia a o implini; va intreveni inse la Préveneratulu Consistoriu metropolitanu din Blasiu, că Préveneratu acelasi se'i asemneze o remuneratiune corespundietóre servitiiloru, ce le face.

Nr. 56. Au intratu la comitetu taxe de membrii dela: Porcius Florianu, cav. in Rodn'a vechie 5 fl. pro 1889; Dr. Moisilu Constantinu in Naseudu pro 1889 2 fl. 50 cr.; Cosbucu Leon in Lesiu 5 fl. pro 1888; si Porutiu Ioanu, in Buda-pesta 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia.

Sibiiu, d. u. s.

George Baritiu m. p.,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.

Verificarea acestui procesulu verbalu se increde d-loru: Zacharia Boiu, Ios. St. Siulutiu, Ioanu Popescu.

S'a verificatu. Sibiiu in 4 Iunie 1889.

I. St. Siulutiu m. p.

I. Popescu m. p.

Z. Boiu m. p.

Program'a examenelor.

Relativu la ținerea exameneloru corpulu didacticu decide:

in 27 Iunie.

8—9 Religi'a clas'a I. II. III. IV.

9—10 Limb'a romana clas'a I. IV.

10—11^{1/4} Limb'a maghiara clas'a I. III.

11^{1/4}—12 Fistic'a clas'a IV.

dupa amédi.

3^{1/2}—4 Higien'a clas'a IV.

4—5 Germán'a clas'a II. III.

5—6 Limb'a francesa cu tóte elevele.

in 28 Iunie.

inainte de amédi:

8—8^{3/4} Geografi'a clas'a I.

8^{3/4}—9^{1/2} Geografi'a clas'a II.

9^{1/2}—10^{1/2} Chemi'a clas'a III.

10^{3/4}—12 Istori'a patriei clas'a IV.

dupa amédi:

3^{1/2}—4^{1/4} Aritmetic'a clas'a II.

4^{1/4}—4^{3/4} Economi'a domestica clas'a III.

4^{3/4}—6 Music'a instrumentala.

6—6^{1/2} Declamatiuni si cãntari;

in 29 Iunie.

Incheierea anului scolasticu la 10 óre inainte de amédi.

Bibliografia mai noua.

— Analele Academiei Romane. Seria II. Tom. X. 1887—1888 partea administrativa si desbaterile. Bucuresti, tipografi'a academiei romane (Laboratorii Romani). Strad'a Coltiei Nr. 42 1889, 359 pag. Pretiulu 4 lei.

— Psaltirea Scheiana (1482) MSS. 449 B. A. R. Publicata de prof. I. Bianu, bibliotecarul Academiei Romane. Tomulu I. textulu in facsimile si transcriere, cu variantele din Coresi (1577). Editiunea Academiei Romane. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strad'a Dómnei Nr. 14 1889, 536 pagine.

— Istori'a Mitropoliei Moldaviei si Sucevei si a Catedralei mitropolitane din Iasi de Constantinu Erbicénu, prof. la facultatea de teologia a Universitatii din Bucuresti, urmata de o serie de documente, de facsimile si de portrete privitoare la Istori'a Nationala si Bisericeasca a Romanilor, publicatiune facuta de ministerulu cultelor si alu instructiunii publice cu ocazi'a sântirei Catedralei din Iasi, in diu'a de 23 Aprilie 1887. Bucuresti, formatu folio, tipografi'a cârtiloru bisericesci 1888, 548+LV. pag.

— Documente pentru limba si istoria. Culese si publicate de Dr. Ilarionu Puscariu, archimandritu, deputatu congresualu si dietalu, asesoru consistorialu referentu, membru reprezentantiei comitatului Sibiu, membru reprezentantiei cetatii Sibiu, membru pe viatia alu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, membru comitetului centralu si directorulu despartimentului I. alu aceleiasi Asociatiuni etc. Tom. I. Sibiu, tipariulu tipografiei archidiececane 1889, 397. pag. Pretiulu 2 fl. 50 cr.

— Protocolulu congresului nationalu bisericescu ordinariu, alu mitropoliei romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a, intrunitu in Sibiu, la 1/13 Oct. 1888. Pretiulu 60 cr. Sibiu, editiunea mitropoliei, 1889.

— Catechese, pentru pruncii scolari din scólele elementare populare, dupa Georgiu Mey, preotu in Schwörzkirch din dieces'a de Rottenburgu, de Titu Budu, parochu gr. cat. in Satu-Siugatagu, protopopulu district. Mar'a, adm. vicarialu alu Maramuresiului, asesoru consist., v.-presidele asociatiunii pentru cultur'a poporului romanu din Maramuresiu, presidele reuniunii invetiatoriloru gr. cat. din Maramuresiu, directore alu Convictiulu gr. cat. rom. din Sighetulu-Maramuresiului etc. Editiunea II. Gherl'a, proprietatea si editur'a „Cancelariei Negrutiu“, 1889. Pretiulu 1 fl.

— Manualu de introducere in sântele cârti ale Testamentului vechiu, compusu de Isidoru de Oniciulu, profesorulu p. o. la facultatea teologica a universitatii c. r. Francisco-Iosefine. Pretiulu pentru Austr'o-Ungari'a 4 fl. v. a. Pentru Romani'a 10 lei, in care este numeratu si portulu postal. Cernauti, editur'a autorului, tipografi'a archiepiscopala, 1889.

— Viati'a si traiulu sfintiei sale parintelui nostru Nifonu patriarhulu Tiarigradului, care au stralucitu intre multe patimi si ispite in Tiarigradu si in tiar'a Muntenésca, scrisa de Chir Gavriilu Protulu, adeca mai marele Sfetagorei. Si acum publicatu pentru intaia óra de inaltu prea sfintitulu Mitropolitulu alu Moldaviei si Sucevei, Exarchu Plaiuriloru, domnu Iosifu Naniescu dupa manuscrriptulu vechiu, apartinendu bibliotecei inaltu preasfintiei sale, scrisu de Ioanu Ieromonah la Bistriti'a la anii dela Adamu 7191, ear dela nascerea lui Christosu 1682; pe care manuscrriptu si acésta dupla editie tiparita, Inaltu preasfinti'a Sa le aferoseste Academiei Romane din Bucuresti. S'a corectatu la tipariu de Constantinu Erbicénu, profes. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1888.

— Partidulu nationalu liberalu dela 1876 pana la 1888, de Dimitrie D. A. Sturdz'a, cu doue anexe, cuprindiundu manifestele partidului din 8 Maiu si 11 Septembrie 1888. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strada Dómnei Nr. 14. 1888.

— Olteni'a sub ocupatiunea austriaca (1717 pana la 1739), studiu istoricu de O. Lugosianu. Bucuresti, tipografi'a Carolu Göbl, Strad'a Dómnei Nr. 14. 1889.

— Bibliografii politice ale ómeniloru miscarei nationale din Munteni'a la 1848 de Gr. Zossima editi'a II-a. Pretiulu 25 bani. Bucuresti, tipografi'a N. Miulescu, calea Victoriei Nr. 32. 1884.

— Helveti'a si Wilhelm Tell, de Dr. A. P. Alexi. Brasiovu, tipografi'a Alexi, 1889.

— Biuroulu geologicu in fati'a opiniunii publice, de Gregoriu Stefanescu, profesorulu de geologia, membru delegatu de congresulu geologicu pentru Romani'a, in comisiunea internationala pentru unificarea nomenclaturei geologice. Bucuresti, stabilimentulu graficu Socecu & Teclu, strad'a Berzi Nr. 96 1889.

— Lucrulu in scóla, I. Incercari si propuneri, compuse de G. Moianu, invetiatorulu la scóla centrala de fete in Brasiovu; premiatu cu medalie de aur pentru lucrari industriale la espositi'a cooperativa din Craiov'a, 1887. Brasiovu, Editur'a autorului, tipariulu tipografiei archidiececane in Sibiu, 1889.

— A dou'a carte de cetire, pentru copiii si copilele din anulu alu 2-lea de scóla, intocmita de mai multi prietini ai scólei. Brasiovu, editur'a libreriei Nicolae Ciurcu, 1889.

— Epistola pastorală, cátra clerulu si poporulu din archidiecec'a latina de Bucuresti, cu ocaziunea páresimiloru din anulu de gratia 1889. Bucuresti, tipografi'a Thiel & Weiss, strad'a Dómnei Nr. 15. MDCCCLXXXIX.

— Memoriu, despre starea preotiloru din Romani'a, si despre positiunea loru morala si materiala de P. S. S. Melchisedecu episcopulu Romanului. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1888.

— Viati'a si minunile cuviósei maicei nóstre Paraschevei, cei noue si istoriculu sfintelorulu ei móste, de preasántitulu Melchisedecu Episcopulu Romanului. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerale dela tégulu Némtiului, de Petru Poni, profesorulu la facultatea de sciintie din Iasi. Iasi, tipografi'a Nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerale dela Tazlau si Baiceni (Romani'a) de Petru Poni, profesorulu la universitatea din Iasi. Iasi, tipografi'a nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1888.

Se mai afla de vendiare si se pot afla prin librari'a Wilh. Krafft in Sibiu cu pretiuri fixe:

(Urmare din Nr. 9—10).

- Barcianu, Dr. D. P., Elemente de istori'a naturala, pentru scólele populare, in 3 cursuri ilustr. Cursulu I. —.50, cursulu II. bros. —.60
- Baritiu G., Catechismulu calvinescu, impusu clerului si poporului rom. sub domni'a lui Georgiu Rakoczy I. si II. „ —.80
- Dictionariu ungurescu-romanescu, leg. 3.50 „ 3.—
- Istori'a regimentului II rom. granit. „ —.60

— Raportu asupra caletoriei la Ruinele Sarmisegetusei si a informatiunilor adunate la fati'a locului in anulu 1882	bros.	—15
Baritiu Octavianu, Gramatic'a limbei maghiare	"	1.—
— Magyar-romanu zsebszotár	"	1.—
Barnuti, Dreptulu publicu	"	2.80
Baronzi George, Muncitorii Statului. Românii orig.	"	1.25
— Limb'a romana si traditiunile ei	"	2.50
Barsanu A., Caletoria lui Stanley in Afric'a centrala 1874—1877	"	—65
Baumann I., Dictionariu portativu. Culegere de cele mai necesare cuvinte radicale	"	—90
Biart Lucien, Gayetano Victoria. Romanu	"	—60
Bobu, Catechismulu celu mare	"	—40
Boiu Z., Elemente de greografia	leg.	—30
— " " istori'a patriotica si univ.	"	—30
— " " istori'a naturei si fisica	"	—30
Boldiszár de Úrmós F., Indreptariu pentru càrtile funduare trad. de Petru Nemesiu	bros.	—20
Boliac C., Colectiune de poesii vechi si noi	"	1.25
Bolintinénu D., Alexandru Lapusnénu	"	1.50
— Càmputu si Salonulu. Poesii	"	2.—
— Poesii 2 vol. leg. 7.50	"	6.—
— Traianida. Poema epica nationala	"	1.25
— Viati'a lui Vlad Ţepesiu-Voda si Mircea-Voda celu betrànu	"	—42
— Viati'a si faptele lui Stefanu-Voda cel mare	"	—50
Borgovanu V. Gr., Antaia carte de aritmetica	cart.	—18
— A doua carte de aritmetica	"	—25
— A treia " " "	"	—35
Borgovanu V. Gr., Indreptariu teoreticu si practic pentru „Invetiamentulu intuitivu“	bros.	1.70
— Spiciure din istori'a Pedagogiei la noi — la	"	—15
Bosco Isaia B., Florile inimii. Poesii	"	—80
c Bota M., Metodulu de educatiune sau cresterea vechiloru Egipteni, Persieni, Greci si Romani	"	—50
Brandia A., Povestiri si Biografii din istori'a evului mediu	"	—75
Branescu D., Istori'a bisericésca	"	—63
— Morala pentru Gimnasie si Seminare	"	—50
Branu Petru, Margaritare sau sentintie poetice, filosofico-morale-estetice	cart.	—50
Brote Petru, liber'a comuna reg. Resinari. Schitia istorica	bros.	—30
Bruzzesi C., Ovidu in exil. Descriere facuta in urm'a unei visite la Constantia	"	1.—
Bucataria moderna, cu o introducere despre hygiena bucatariei. Alcatuita dupa recepte incercate si potrivite cu cele mai bune càrti de bucate franceze, germane si romane. Cu multe gravuri	"	3.—
Buciumulu romanu. Anulu I. bros. 4.50, II. bros. 4.50, III.	"	5.—
Bucsanescu, Colectiune mica de romane	"	1.20
Budiu P., Cursu de limb'a maghiara	"	—90
Budu Titu, Concordantia biblica reale sau locuri scripturali in ordinea alfab. a materieloru diverse 2 Tom.	"	2.—
— Indreptariu practic pentru pastorii sufletesci	"	2.50
Burla V. M., Gramatica limbei grecesci cuprindiendu si dialectele lui Homeru si Herodotu	"	2.—

Burnouf, Gramatica greaca vol. 1.20 II.	bros.	2.50
Buturénu H., Manualu de archeologia biblica, pentru usulu Seminarilor	"	2.—
Byron Lordu, Din operele lui. Trad. de I. Eliade Tom. I.	"	1.50
Caccianiga A., Viatia càmpenésca, studii morale si economice. Trad. de G. I. Kardas	"	1.25
Caianu D. F. Manualu pentru deprinderi in cùgetare si compositiuni dupa I. R. Wurst	"	—63
Caligrafi'a romana pentru scól. prim. de ambe-sexe Cantemir Demetriu, Opere:	"	—63
Tom. I. Descriptio Moldaviae, cu charta Moldovei	"	2.—
" II. Descrierea Moldovei, traduc. din text orig.	"	2.—
" III. si IV. Istoria imperiului Otomanu, cresterea si scaderea lui, trad. de Dr. I. Hodosiu Part. I. si II.	"	9.—
" V. Evenimentele Cantacuziniloru si Brancoveniloru. Part. I. si II. trad. de G. Sionu	"	1.50
" VI. Istori'a ieroglifica	"	5.—
" VII. Vita Constantini Cantimirii	"	1.—

(Va urmá).

Premiu pentru celu mai frumusu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a.

In Nr. precedente din 15 Maiu alu acestei foi literare s'au atinsu din lips'a spatiului numai pe scurtu, cà la biuroulu comitetului Asociatiunei s'au depusu doi napoleoni in auru destinati cà premiu de onóre pentru unu costumu femeiescu romanu judecatu cà celu mai frumusu la adunarea generala dela Fagarasiu.

Persón'a generósa si zelósa pentru inaintarea si in-florirea industriei nationale romane de casa si alu portului romanescu pre càtu acela este frumusu, anticu, si merita intre tóte modele conservarea, facèndu acela premiu de doi napoleoni, a si pusu, precum se intielegea de sine, si unele conditiuni scrise, care suna asia:

„Acestu premiu sè se dea acelei domnisióre sau dómne romane, care se vâ presenta la balulu adunarii generale alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu din estu anu in celu mai frumusu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a.

Premiulu sè se distribue sub durat'a balului in pauza, conformu conclusului unui juriu de trei persóne, care sè va compune dintr'unu barbatu inaintatu in etate (de se póte unu membru alu comitetului Asociatiunei), care sè aléga dintre tinerimea dela balu unu june si o domnisióra si cu acestia formàndu juriulu sub presidiulu seu va decide asupr'a distribuirei premiului cu maioritate de voturi.

„In casu de a nu reusi cu maioritate, votulu domnisiórei va decide.

Acestu premiu se va da in toti anii pre càtu generosulu daruitoriu va fi in viatia.

Premiulu nedistribuitu intr'unu anu din lipsa de concurente, care se'lu merite, sè se distribue in anulu urmatoriu dinpreuna cu noulu premiu, la una sau la doue concurente.

Premiulu de doi galbini in auru se va transpune in totu anulu in Februariu la biroulu Associatiunei transilvane, care nu'si va pregeta de a'lu lua pana la distribuire in grija sa.

Bine se fia intielesu, ca numai diverse porturi sau costume din Transilvania potu intra in acesta frumoasa concurentia, ca inse acelea porturi cu variatiunile lor se afla laite din vechime din districtulu Hatiegu si Caransebesiu, de pre la Sibiu si Blasiu pana in muntii apuseni, de pre Ternave pana pe Somesiuri si Crisuri.
Red.

Prospectu.

In propria editiune a auctorului si in comisiune la W. Krafft in Sibiu au aparutu:

Parti alese din *Istoria Transilvaniei* pre doue sute de ani din urma. Volumulu I. dupa introduciune si cateva schitie biografice coprinde o lunga serie de evenimente dintre anulu 1683 pana in predilele catastrofeloru din 1848 si unu supplementu cu 44 documente, de Georgie Baritiu.

In 50 de cole tiparite formatu 8° mare; testulu cu litere cicero nerarite; notele si documentele cu litere garmondu si petitu.

Pretulu unui exemplariu legatu usioru (brosiatu) este 4 fl. 50 cr. v. a., legatu frumosu in pensa 5 fl. v. a.

Cu scopu de a scote celu puçinu una parte din spesele considerabili avute pana acum, a si da catu mai curendu la tipariu alu II-lea volumu din acestu opu, auctorulu si-a rezervatu a ficsa unu pretiu numai de 4 fl. 20 cr. inclusive trimiterea franco pentru toti lectorii cati voru binevoi a prenumera la elu deadreptulu pana la 1 Augustu c. n.

Dela 5 sau mai multe exemplarie platite dintru odata se da 10% rabatu.

Comandele si plat'a se potu face mai usioru si mai siguru prin asemnatiuni (mandate) postali, dupa care expeditiunea exemplarielor urmédia cu tota precisiunea, numai adresele se fia scrise limpede, era locuinti'a dupa impregiurari, chiaru si in cate doue limbi ale patriei.

In comande se fia anumita curatu: legatura usiora, sau tare si eleganta.

Dupa 1 Augustu a. c. cartea va trece in comisiune si se va putea comanda numai la librari cu pretiu de 4 fl. 50 cr. brosiata si 5 fl. legata, inse nefrancata.

Sibiu, 5 Iuniu n. 1889.

Ad Nr. 131/1889.

Concursu.

In conformitate cu conclusulu de dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 Nr. prot. 34 comitetulu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu primindu dela Onorat'a directiune a institutulu de creditu si economii „Albin'a“ sum'a de 500 fl. v. a. votata de adunarea actionariloru numitului institutu dela 29 Martie a. c. cu sco-

pulu crearei de 10 stipendii a 50 fl. v. a. pe anulu scolariu 1889/90 pentru acele copile de parinti mai seraci, care voru fi primite in internatulu institutulu Associatiunei, pentru conferirea acestoru stipendii prin acesta se escrie concursu.

Cererile au a se inainta comitetulu Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu pana 1 Augustu 1889 n. Cererile intrate mai tardiu nu se voru considera.

La cereri se se acluda urmatoarele documente:

a) carte de botezu in originalu sau in copia legalisata;
b) testimoniulu scolasticu de pe semestrulu II alu anulu scolasticu 1888/9;

c) atestatu despre conditiunea si starea materiala a parintiloru.

Din siedinti'a comitetulu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu tinuta in Sibiu la 1 Iuniu 1889.

Post'a Redactiunei.

Unu cineva pseudonimu, „Tudor Vladimirescu“ din Bucuresci s'a revoltatu asupra notei nostre din Nr. 10 pag. 73 relative la aristocrati'a feudala.

Bietulu omu nu scie nici se dea definitiune cuventulu Aristocratiu si cu atatu mai puçinu se distinga intre aristocrati'a feudala si intre cealalta aristocratiu patriciana, care se formédia pe cale firesca la tote poporale, din sinulu loru si in cele mai multe casuri cu voi'a loru, pe cand aristocrati'a feudala privilegiata, exclusiva, a fostu pana in veculu nostru o creatiune a capetelor coronate, ca vasala a acestora, sustinuta pe vecuri inainte cu ajutoriulu legiloru de aviticitate asia, in catu anume dreptulu de proprietate la pamentu se lu aiba numai feudalii si totu numai ei se fia singuri legislatori si singuri se aiba dreptu de a purta arme, era poporulu se stea in genunchi si cu capulu descoperitu inaintea loru, precum a fost chiaru si in Franci'a pana la 1790, era aici in tierile coronei unguresci pana in a. 1848 nici-unu omu din poporu nu ar fi cutediatu se treca pe de inaintea curtii domnesci cu caciul'a pe capu fara periculu de a i se mesura 25 de betie la spete.

Preste tote acestea multime de aristocrati feudali avea si alte doue drepturi terribile paganesci: Jus gladii et Jus primae noctis.

S'a incercatu si in tierile romanesci uneori infintiarea feudalismulu, dara nici-odata nu a reusitu.

In catu pentru Tudor Vladimirescu, apoi elu a fostu acela, care in 1821 a trasu dela Cotroceni cu tunulu dreptu in sal'a dela Mitropolia, in care se consultau boierii asupra lui, era cand a mersu si l'a intrebatu Alecu Filipescu supra-numitu Vulpe, ca pentru ce ia deranjatu, respunsulu seu sarcasticu a fostu: „Am voitu numai se vediu, pana la ce distantia bate tunulu acesta.“
Red.